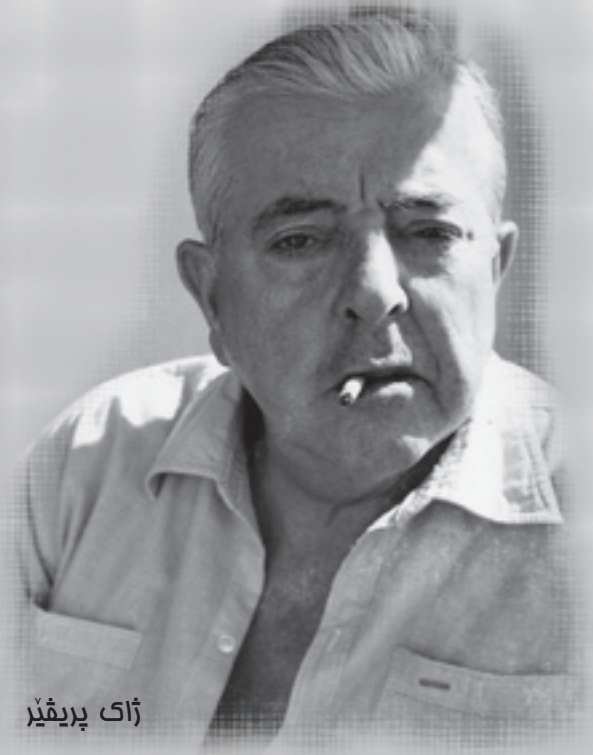

ژاک پریقیژ

شاعیریځ له دلی ژبانووه

ژاک پریقیژ

9: سهرورد ۱۳۸۶

گهړه‌کی مون پرناس نیشته‌جی بڼ؛ ټه و جیگه‌یه‌ی که دواتر بوو به شوینی کوبونه‌وه‌ی شاعیرانی سوریالیست (ټه‌ندریه بریتون، لویی ټاراگون، روبرت سنوس و فلیپ سوپو).

سالی ۱۹۲۹، له‌بهر پیډاگری زیاد له ټه‌ندازه‌ی بریتون له‌سهر باوه‌ره‌کانی، ژاک پشتی ټیکردو له‌گه‌ل نووسینی شیعو هونراوه‌دا، سهرقالی چالاکیه هونه‌ریه جوراوجوره‌کانیش بوو. سالی ۱۹۳۲-۱۹۳۶ گه‌لی نمایشنامه‌ی بو گروپی ټوکتوبه‌رو گروپی شانویی کریکاری نووسی و له‌گه‌ل دهره‌نهره گه‌وره‌کانی وهک ژان رینوار، کلود ټوتان لار، پیر پریقیژ و مارسل کارنه، وهک سیناریست و ټیکه‌ری دهق هاوکاری کردوه.

سالی ۱۹۴۶، شیعه‌ره‌کانی که به شیوه‌ی په‌رت‌ه‌وازه له گوټاره‌کاندا بلاو بووبونه‌وه، له کومه‌له‌یه‌کدا به ناوی (قسه‌کان) بلاوبونه‌وه و پیشوازییه‌کی بیوینه‌ی لی‌کرا، پیشوازییه‌ک که تا

(ژاک پریقیژ)، سالی ۱۹۰۰ له شاریکی نزدیکی پاریس به ناوی نویی یورسن له دایک بووه، باوکی سالی ۱۹۰۶ له نووسینگه‌ی ناوه‌ندی هه‌ژاران - ریکخراویک که به‌رپرسی یارمه‌تی مادی هه‌ژاران بوو- کاری ده‌کرد. ژاک زوربه‌ی پنجشه‌ممان له‌گه‌ل باوکیدا سهردانی خیزانه ده‌ستکوره‌کانی ده‌کردو ههر ټه‌م دیدارانه بوو که ټه‌وی له‌گه‌ل هه‌ژاریدا ټاشنا کرد.

باوکی له‌گه‌ل ټه‌وه‌دا که داهاتیکی باشی نه‌بوو، ټه‌ندامانی خیزانه‌که‌ی ده‌برد بو سینه‌ماو به‌م شیوه‌یه‌بوو که ژاک و برا بچو و که‌که‌ی پیر، به بینینی فیلمه‌کانی چارلی چاپلین شه‌یدای سینه‌ما بوون. ژاک له پازده سالی‌دا ده‌ستی له‌خویندن هه‌لگرت. له قوناغی سهربازییدا، له‌گه‌ل ټیو تانگی، نیگار کیشی دیاری سوریالی و مارسل دومان بوو به هاورئ و ټه‌م هاورټیه‌تیه‌ی دوی گه‌رانه‌وه‌ی ټه‌وان بو پاریس بوو به هوی ټه‌وه‌ی له مالیکدا له کولانی شاتو له

كاتى مردنى چەندىن كۆمەلە شىعرى دىكەى بەدوادا ھات، (دىمەن ۱۹۵۱، جەژنى گەورەى بەھار ۱۹۵۱، باران و ئاسمانى ھەتاۋى ۱۹۵۳، گىرانەۋەكان ۱۹۶۳، تىكەلۈپىكەل ۱۹۶۶ و لەھەر دەرگايەكەۋە ۱۹۷۲).
پرىفىر، شاعىرىكە عاشقى ژيانەۋ لە شىعرەكانىدا دونىايەكى بەرجەستەۋ واقىيىى وىنە دەكىشى. ئەۋ لەگەل مەۋقەكان دەدوئ، سەبارەت بە مندا، عەشق، بالئە، ھەرشىتىك كە دونىاي ئەۋان پىكەدەھىنى و ژيانى رۆژانەيانە. زمانى ئەۋ زمانى خەلگىيە: زمانىكى پوون، پوخت، پاشكاۋ، بە تەننىكى چزوودارو بە ھەۋىنىكى شىعەرىيەۋە كە ھەردەلەى بۆ ھەموو شوئىن و ھەموو كاتىك شىعر دەلەى.

پارىس لە شەۋدا

سەى دەنكە شقارتە، يەكلەدۋاى يەك لەشەۋدا داگىرساۋن
يەكەمىيان، بۆ بىننى تەۋاۋى رۋوفسارى تۆ
دوۋەمىيان، بۆ بىننى چاۋەكانت
دۋاھەمىيان بۆ بىننى دەمت
تارىكى تەۋاۋىش بۆ بەيادەپنەۋەى ھەموو ئەمانەۋ
گوشىنت لە نىۋان باسكەكانمدا.

لېۋەكانتەم
زىاتر لە كىتەپكەنەم
خۇش ئەۋى.

خۇشالەم دۋىتى پىلى و تەم كە خۇشى ئەۋىم
خۇشالەم لە خۇباى
ئازادەم ۋەك رۆژ
لەبەرئەۋەى ئىدى نەبوت
كە ھەمىشە خۇشى ئەۋىم.

جۆگە

ئاۋى زۆر بە ژىر پردەكەدا تىپەرىۋە
خۋىتى زۆر بەسەر كەنارى عەشقدا!
جۆگەيەكى سىپى ئەۋرات
لە باقى مانگدا،
ھەموو رۆژىك ئاھەنگى يادى لە داىك بوۋى تۆ ئەگىرەم!
جۆگە لە خەۋندا گۆرانى ئەچرى!
ئەم مانگە سەرى مەۋ
خۇرىكى گەۋرەم رەنگ شىن لەۋدا ئەدرەۋشىتەۋە...
خۇرى چاۋەكانى تۆ!

گهر ماوی هه تاو

دەرگای گهر ماوه که کلۆم دراوو!
هه تاو له پهنبه ره وه دیتته ژووره وه
نۆی ئه شوا!
سابون ئه دا له جهسته یو
فرمی سکی سابون دیتته فوار...
ئاخر هه تاو ئه چیتته چاوه کانییه وه!

دهسته گول

بو تۆو بۆمن!
له من دوورو له تۆ نزیك
له گه له تۆو له سه ره من!
هه ره لیدانی دلم گولیكه،
که به خویته تۆ تینویته ئه شکی!
هه ره لیدانیك هی تۆیه!
هه ره لیدانیك هی منه!
هه میشه ی هه میشه!
ژیان گولفرۆشه و مهرگ بافه وان!
نه گولفرۆش غه مگینه و نه بافه وان به دفه!
دهسته گول سووره و خویته لیوانلیوی زیان!
گولفرۆش پیته که نه،
بافه وان چاوه روانه و ئه لیت: ئیوه دهره تتان هه یه!
هه ره لیدانی دلمان گولیكه،
که به خویته تینویته ئه شکی!
به خویته تۆو خویته من!
هه میشه ی هه میشه!

رۆژی یه کهم

په ره سپیبه کان له ناو کانتۆرداو
په ره سووره کان له سه ره چه رپاکه،
مندالیک له سکی دایکیدار،
دایکیک له ئازاردار،
باوکیک له راره ودار،
راره ویک له مالدار،
مالیک له شاردار،
شاریک له شه ودار،

مهريگيک له هواردارو
مندالپک له ئاستانهی ژياندا!

جوان ، دهربرين ، ديوانه
دهربريتی ديوانه، ديوانه!
دهربريتی ژير!
دهربريني ژيريگ که باوهړهکانی ههراچ ئهکا!
کړياری باوهړهکانو فريتهري!
کاتيک هونه توندوتیژه،
هونه نيبه!
ستايش، قو به دهسته وه دارن، زه ماوه ند
ئهران له ويره کانياندا ئه مه نالين و
له رينمايه ئاينيبه کاند ئه مه نافوتين!
هميشه شويتی دانپيدانان به گوناوه کاند،
هميشه په يامی پيروز،
له زونگاوی ئاينه کاند...
ئاغ! ئه ی جوانی من!
جادوی زه ماوه ند ئه مه يه و
به هووی ئه مه وه يه،
عشق له سه ره نه نامی فراپ رزگاری ئه بيت!

له سه رسورپه تهره گانی نازاکی
پي سپی رپوی ،
به چيماوه له نيو ددانه سپيیه گانی ته له دا!
خويته که ی له سه ر به فر،
شوین پيیه کانيشی...
به سی قاچه وه دوور ئه که ويته وه له ئيواره دارو
له نيوان ددانه کانيدا
که رویشک هيشتا هه ناسه ئه دا!

ئالکاته

پرته قالپک له سه ر ميژ،
کراسه که ت له سه ر قالی و
توش له سه ر چه رپاکه ی من!
له ئيستاه دوو ديارى...
ته روپاراوی شه وو
که رمی ژيان!

ٽاوازي باران

باران! باران! باران!
 به سهر پشيله ڪاندا ٿه باري!
 به سهر سه گه ڪاندا،
 به سهر ڪوران و ڪيڙه ڪاندا،
 به سهر پيرو سوزانيه ڪاندا!
 به سهر سه گه هوشيارو پشيله نه نه بيه ڪاندا!
 باران! باران! باران!
 سهوز! سهوز! سهوز!
 بوقی ڪی سهوزو سهوزی ڪی بوقی!
 باران، بارانی ناپالمو سهريزه!
 بارانی فوینو مهرگ!
 ههروا به پيو، به پيو تهواری کات!
 باران! باران! باران...
 پاشانیش نهونی عشقو مهوداو ههلهاتنی جارجاری ههتاو!

باخ

هزاران سال ٻو ورتی ٿو چرکساته بهس نییه!
 چرکساته بچوکه ڪانی کوٽایی
 کاتی ڪ تو من له ٿامیز ٿهگری،
 کاتی ڪ من تو له ٿامیز ٿهگره،
 له سپیده ریوژی ڪی زستانی پاریسدا،
 له سهر گوئی زهوی،
 که تهنها بهک ٿهستیرهیه!

گورانی ٿه پریل

منو ولاخو پادشا سبهی ٿه مرین!
 ولاخ له برسانا، پادشا له فهداو من له عشقا!
 به پهنبهیه کی گهچین له سهر بهردی رڙگار ناوی ٿیمه ٿهنوسن
 با له نیوان سپیداره ڪاندا بانگمان ٿهکا!
 من... ولاخ پادشا...
 دهسته سهری رهشی فورا!
 چهند زوو ناوه کانمان دیار نامین!
 فینکایی جوگهلهی له وهرگا،
 لمه ڪانی شهقامی کی لمین،
 گولی ڪ له بنی گولی سوورو ریگهی تیپه رینی

فوتدکاران...

منو ولاخو پادشا سبهی ئه مریڼ!
ولاخ له برسانا، پادشا له فهداو من له عه شقا!
ژیان گیلایکه
مه رگ ناوکی گیلایه
عه شقی دره فته که یه تی!

گورانییه کی کورت

بالنده یه که له سه رما گورانی ئه چری!
دوو باره ی ئه کاته وه که خوشی ئه ویڼ،
که خوشت ئه ویڼ...
له بالنده وه دهنگی به رده وامی بیزاره!
سبهی ئه م بالنده یه ئه کوژم!

وتهی شاعیر

هه ریریو باوه ریک به ریڼه!
باشه!
ئهمه قسه ی ئیوه یه!
من پیپه وانه ی ئهمه ئه لیڼ!
ئهمه ش بیرو باوه ری من،
که واته ریڼی لیڼ گرن.

سفه ره کان

منیش وه که نیگار کیشه کان مودیلی ئوم هه یه!
رؤژیک که دویڼی بوو!
له شویڼی سه رکه وتنی ئوتوبوسدا
فهریک بووم سهیری ئه و ژنانه م ئه کرد که له ویستگه ی ئه مستردام
دا ئه به زین!
له ناکاو له په نه ره وه،
چاوم که وت به ژنیک که له کاتی سه رکه وتنا نه م دیبوو!
ته نیا دانیشتبوو و زه رده فنه ی بۆ ئه کردم!
دلی بردم!
به لام بیرم که وته وه که ئه وه ژنه که ی ئومه وه
هه ناسه یه کی ئارامم هه لکیشا!

گیا پشیلہ

به گایه کان،
 به مه یمونه کان و
 بالنده کان،
 به گویره که کان،
 به قازه کان و
 که ناراییه کان
 به مهره کان و ماسییه کان و وشته کان،
 به سه که کان و پشیلہ کان، سوو کایه تی کر اوہ!
 ئه وان روودار نه بوون!

وه رزی جوان

کهنج و لاسار!
 ته نیاو رهش ورووت!
 کیژۆله یه کی شازده ساله،
 وهک په یکه ر راوه ستاو له بهردهم گوړه پانی کونکوردا!
 له نیوه رووی پازدهی ئوگوستدا!

گوړانی

چ رۆژیکه ئه مړو؟
 هه موو رۆژه کانه ئه مړو
 هاوړی من
 ئه مړو هه موو ژیا نه
 ییکه م وکورتی
 ئۆشه ویسته که م
 ئیمه عاشق ئه بین و ئه ژین
 ئه ژین و عاشق ئه بین
 ییته وهی بزانی
 به راستی ژیا نه چیه
 ییته وهی بزانی
 به راستی رۆژ چیه
 ییته وهی بزانی
 به راستی عه شق چیه.

سهرچاوه:

- ۱- جهان در بوسه های ما زاده می شود، دفتر هشتم، ژاک پروهر. برگردان یغما گلوئی
- ۲- سایت انجمن فرهنگی هنری سایه، سوررئالیسم (قسمت سوم - ژاک پروهر) فردوس حسین نژاد.